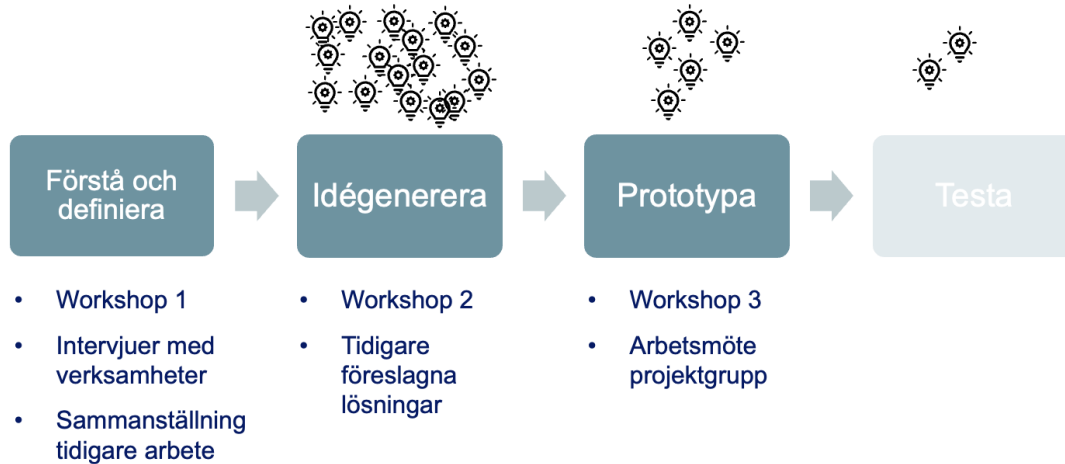

BILAGA 3. Genomförandet av förstudien

Denna bilaga beskriver hur förstudien har genomförts och genom vilka moment. Projektet genomfördes med stöd av en Design Thinking-process¹ vilket är en metod som lämpar sig väl för komplexa frågeställningar och där förståelse för människors behov står i centrum. Inom varje fas har det genomförts ett antal aktiviteter, enligt bilden nedan.

Sammanställning tidigare arbete

En sammanställning och sammanfattning av tidigare studier och utredningar i Gamla stan gjordes inledningsvis för att minimera risken för att upprepa tidigare arbete, samt få en initial bild om problemställning och behov i området. Informationen sammanfattades från följande utredningar och sammanställdes i ett PM (se kapitel 1.3 och bilagor).

Intervjuer med verksamheter och verksamma i Gamla stan

Intervjuer genomfördes under september och oktober 2023 med verksamheter, boende och andra aktörer som utför tjänster och eller levererar varor i Gamla stan. Intervjupersonerna tillfrågades om hur de upplever att det fungerar med godstransporter idag generellt i Gamla stan samt hur det fungerar i deras verksamhets med varuleveranser, transport och hämtning av avfall och deras tankar om hur en eventuell miljözon klass 3 skulle påverka detta (se samtalsguiden som användes längst ner i detta dokument). Intervjuerna utfördes både på plats i Gamla stan samt genom telefonintervjuer. Observera att urvalet skiljer sig mellan de olika grupper så detta har tagits i beaktning när slutsatserna presenteras. Totalt genomfördes 39 intervjuer, varav:

- 20 butiker, ink service
- 6 Restauranger och caféer
- 2 skolor
- 1 museum
- 2 boende
- 2 varuägare/leverantörer till verksamheter i Gamla stan
- 2 aktörer som utför serviceverksamhet i Gamla stan
- 3 transportörer/åkerier som levererar till Gamla stan
- 1 avfallsoperatör

¹ <https://www.interaction-design.org/literature/article/5-stages-in-the-design-thinking-process>

Workshopar

I projektet genomfördes tre workshopar och ett arbetsmöte. Deltagare i workshoparna var projektparter samt ett antal kompletterande aktörer. Tillsammans täckte de in aktörsgруппerna: verksamheter (butik, restaurang, café och hotell), fastighetsägare, kommun, transportörer/åkeri, leverantör och avfallsaktör. Deltagare i arbetsmötet var endast projektparterna.

Workshop 1: "förstå och definiera", 9 okt 2023

Syftet med workshop 1 var att definiera dagens behov och utmaningar och skapa en förståelse för nya utmaningar som kan uppstå för godstransporter vid införande av miljözon klass 3. Workshopen delades upp i två block:

1. Nuläge – vad kan bli bättre och vad är viktigt?

Deltagarna fick inledningsvis en sammanfattning av insikterna från intervjuerna kring behovs- och problembilden presenterade för sig. De fick sedan i grupper reagera och diskutera om de höll med om det som presenterats samt beskriva vad som är viktigt ur deras verksamhets perspektiv när det kommer till godstransporter.

2. Nyläge – vad miljözon klass 3 skulle innebära för dig och oron/möjligheter?

Detta block inleddes med en kunskapsdel om miljözon klass 3 och vad den praktiskt innebär. Därefter fick deltagarna diskutera vad miljözonen skulle innebära för deras transporter och verksamhet samt vilka möjligheter de ser och vad de är oroliga för.

Workshop 2: "Idégenerera", 7 nov 2023

Syftet med andra workshopen var att identifiera olika typer av insatser/åtgärder som har potential att uppfylla behovsbilden och lösa utmaningarna med miljözon klass 3. Workshopen inleddes med en genomgång av resultatet från Förstå- och definierafasen, där olika användargrupperns behov och problemformulering presenterades. Workshopen delades upp i två block:

1. Idégenerering – få upp så många lösningar/idéer på bordet som möjligt, utifrån gemensam behovsbild och problemformulering.

Här ombads samtliga deltagare att skriva ner så många idéer på lösningar som bidrar till en bättre godsförsörjning av Gamla stan. Utmaningen här var att tänka fritt och inte begränsas av genomförbarheten av idén. Enda grundkravet var att lösningen ska adressera utmaningen och möta en användargrupperns (gärna fleras) behov.

Efter diskussion i mindre grupper gick vi laget runt och satt upp samt klustrade alla idéer på en tavla. Sista övningen blev att skriva upp sitt namn på tre av klustren som man sedan ville diskutera vidare.

2. Konzeptutveckling – fördjupa sig i lösningarna.

Grupper bildades utifrån var deltagarna hade markerat sitt intresse för. Uppgifter här blev sedan att konceptutveckla lösningarna i mer detalj genom att i en förberedd mall beskriva lösningen och svara på frågor såsom vilka godsflöden som berörs, vem som är mottagaren och vems problem som löses samt vilka aktörer som behövs för att realisera lösningen.

De mer utvecklade koncepten sammanställdes sedan efter workshoppen i en digital miro-tavla där deltagarna fick möjlighet att komplettera och kommentera på koncepten.

VÄLKOMMEN PÅ DIGITAL VERNISSAGE!
 Här till höger ser ni ett antal "kort". Varje kort beskriver en lösning som skulle kunna bidra till en bättre godstransportförsörjning av Gamla stan. Lösningarna har projektets deltagare workshoppat fram inom projektet "Förstudie - hur bidrar vi till ett lyckat införande av miljözon klass 3 i Gamla stan?". Projektledningen har även kompletterat lösningarna med förslag som framkommit i tidigare utredningar (exv LifeAspire) samt några egna förslag.

Syftet med vernissagen är att ge projektets deltagare möjlighet att ta del av samtliga framkomna lösningsförslag, samt förbereda sig inför nästa workshop den 7 december där deltagarna ska utvärdera och prioritera lösningarna.

Vi vill ha din feedback!
 Fram till 5 dec finns möjlighet för dig att ge feedback på lösningsförslagen. Du kan exempelvis hjälpa oss att komplettera beskrivningen eller ge förslag på nya lösningar. *OBS - du ska inte göra någon bedömning av lösningen i detta skede!*

För att ge din feedback:
 * Skriv din kommentar på en post-it. Använd en som redan finns förberedd, eller skapa en ny. Placera din post-it med kommentar vid den lösning/stycke där den passar bäst. Glöm inte och skriv ditt namn på lappen, så vi kan kontakta dig vid ev frågor!
 * Om du har förslag på ny lösning - kopiera mallen nedanför i rutan med rubriken "Nya lösningsförslag" och fyll i.
 * Några lösningsförslag saknade beskrivning från förra workshoppen. Om du vill utveckla någon av dessa fyll i mallen i rutan snett nedanför med rubriken "Lösningsförslag som behöver kompletteras".

Vernissagen är öppen mellan 29 nov - 5 dec, kl 14.00!

LÖSNINGSFÖRSLAG

Infrastruktur

Nya tjänster

NYA LÖSNINGSFÖRSLAG

LÖSNINGSFÖRSLAG SOM BEHÖVER KOMPLETTERAS

Workshop 3: "Utvärdera och prioritera", 7 dec 2023

I sista workshoppen var syftet att utvärdera och prioritera de lösningar som genererats i idégenereringsfasen. Då prioriterades de lösningar som kan ha störst potential att testas inför ett nästa steg samt avgöra vilka lösningar som har potential att möjliggöra en lyckad implementering av miljözon klass 3. Även denna workshop genomfördes i två block med fokus på utvärdering av:

1. *Måluppfyllnad: uppskatta graden av måluppfyllnad och sortera bort lösningar som inte bidrar till uppsatta mål.*

För att säkerställa att de lösningar som föreslås inte bidrar negativt till stadens hållbarhetsmål gjordes först en utvärdering mot måluppfyllnad. De mål som respektive lösning skulle utvärderas mot var:

- Minskade lokala utsläpp (NOx, CO2 och partiklar) i Gamla stan
- Färre antal fordon till/från/inom Gamla stan
- Nyttä för fler, lösningar bidrar till ökad tillgänglighet för flera användargrupper.

Viktigt att notera är att det finns fler mål som lösningarna bör bidra till men de tre ovanstående målen ansågs mest prioriterade i sammanhanget.

För varje lösning fick deltagarna skatta på en skala hur stor påverkan på respektive mål de har. Bedömningsskalan var:

- Negativ påverkan
- Ingen påverkan
- Liten positiv påverkan
- Stor positiv påverkan

De lösningar som fick ”medelvärdet” negativ eller ingen påverkan sorterades bort till nästa block.

2. *Genomförbarhet: prioritera bland lösningarna utifrån genomförbarhet. Sortera ut dem med hög potential från lägre potential.*

I detta block fick deltagarna i grupper skatta genomförbarheten för respektive lösning. De bedömningskriterier och skalor som användes anges i bilden nedan. Då miljözon klass 3 inte längre är aktuellt i närtid för området Gamla stan fick deltagarna också göra en bedömning om lösningen skulle kunna vara bärkraftig trots att miljözonen inte införs. Det som testas i ett nästa steg behöver vara bärkraftigt utan en miljözon klass 3.

Som verktyg fyllde användarna i en excelmall som automatiskt sammanställde resultatet. En hög totalsumma indikerar hög genomförbarhet. Ingen viktning mellan utvärderingskriterierna gjordes.

	Investeringskostnad <i>2p = låg (< 1 milj) 1p = mellan (1-10 milj) 0p = hög (> 10 milj)</i>	Finansieringsmodell <i>2p = Ja, väletablerad 1p = Ja, under utveckling 0p = Saknas</i>	Efterfrågan <i>2p = Ja, hög 1p = Ja, låg 0p = Nej, ingen</i>	Implementeringstid <i>2p = Kort sikt (< 3 år) 1p = Mellanlång sikt (< 3-5 år) 0p = Lång sikt (> 10 år)</i>	Regelverk <i>2p = Inget hinder 1p = Finns hinder, men går att utmana 0p = Finns hinder, ej hanterbart</i>	TEKNIK mognad (fordon teknik, infra) <i>2p = Ja, lösningar finns 1p = Nej, lösningar finns delvis 0p = Nej, lösningar</i>	Aktörs-samarbeten <i>2p = aktörerna finns inom LINK3 1p = Behöver kompletteras med aktörer 0p = Behövs helt andra aktörer</i>	Summa	Bärkraftig utan m3k 3? <i>Ja Nej</i>	Kommentar Runda 1	Kommentar Runda 2
Lösning											
Öamlastning genom certifierade transporter	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Logistilösning för elfordon och cyklar	0	0	0	0	0	0	0	0	0		
Samensam upphandling av transport, avfall och astighetservice	0	0	1	0	0	0	0	0	0		
Superlastplatser i utkanten	0	0	2	0	0	0	0	0	0		

Arbetsmöte Pilot

Den 12 jan 2024 genomfördes ett arbetsmöte med projektgruppen med syftet att, utifrån den bedömning som gjordes på workshop 3, definiera och konceptutveckla en möjlig pilot inför ett fortsättningsprojekt. I mötet deltog samtliga projektpartners.

Resultatet från arbetsmötet förankrades sedan inom Stockholms stad som fick arbeta vidare med pilotidéerna för att forma en möjlig pilot, utifrån stadens behov och ramar.

Resultatkonferens

Den 21 februari 2024 genomfördes en resultatkonferens där ett 50-tal deltagare fick ta del av resultaten från förstudien. Efter konferensen genomfördes en workshop med ca 25 deltagare som var intresserade av att vara med och forma pilotidén tillsammans med Stockholms stad.

Samtalsguide – intervjuer Gamla stan

(Gulmarkerat är prioriterade frågor)

Introduktion

Hej, jag heter XXX och kommer från CLOSER – vi jobbar med samverkans- och innovationsprojekt inom citylogistik (godstransporter). Vi är en neutral aktör som tillsammans med kommuner, näringsliv och akademin vill åstadkomma mer transporteffektivt samhälle (ev förklara – mer effektiva och hållbara godstransporter).

Vi har nu ett projekt där vi skulle vilja lära oss mer om olika verksamheters behov och utmaningar, sett till godstransporter. Projektet går ut på att hitta lösningar för mer effektiva och hållbara godstransporter i Gamla stan. Det skulle vara värdefullt för oss att förstå bättre hur det funkar med varuleveranser och avfallstransporter i Gamla stan och då särskilt till olika typer av verksamheter i området (exv butik, kontor m m). Kan du tänka dig att ställa upp på en intervju – tar ca xx min, men vi kan anpassa oss efter din tillgängliga tid? Vi kommer att anonymisera svaren.

Syfte och mål med intervjuerna (för vår egen skull)

- Samla insikter för att förstå verksamheters behov (deras nyttor, prioriteringar och logistikkännedom) idag och de problem som kan uppstå med miljözon klass 3.
- Ev identifiera relevanta lösningar ur verksamheters synpunkt och förstå potentialen i förändring (hur förändringsbenägna är dem?)

Frågor

Vem är du?

- Berätta lite om **din roll (ansvar/åtaganden/beslutsmandat)?**
- Arbetsuppgifter kopplat till gods (exv beställer varor, tar emot) eller hållbarhet (exv utveckling)

Om verksamheten:

- Vad är er kärnverksamhet? Vad är "affären" i er verksamhet? Vad är er målsättning/vision/syfte?
- Vad är viktigt för er verksamhet (förutom att tjäna pengar)? Värden i annan form (exv hållbarhet). Varför?
- Hur viktigt är hållbarhet för er verksamhet? Utveckla...

Om gatumiljön

- Vad är en attraktiv Gamla stan för er? Hur kan er verksamhet bidra till det?
- Hur viktigt är gatumiljön för er verksamhet (och hur viktigt är just Gamla stan)? Varför?

Dagens transportbehov:

- **Beskriv era transporter i dagsläge:**
 - Hur mkt gods får ni? När? Hur mkt? Typ av gods?
 - Var kommer godset ifrån? Vilka vägar kör den? Var lastar den av?
 - Vem levererar? Typ av fordon (storlek, bränsle)?
- Beskriv hur det går till – från beställning till leverans.
 - Varför just dem leverantörerna? Avtal/upphandling?
- Avfall... hur går det till? Vem hämtar? Hur mkt? Typ av fordon?
- Andra typer av fordon – typ service, hantverk, bud m m?
- **Vad är viktigt för er gällande era transporter (t ex i tid, flexibilitet, billigt, hållbart mm)?**
- **Hur upplever ni godstransporterna i Gamla stan? Vad funkar bra resp dåligt?**

Morgondagens transportbehov

- Hur tror ni att era transporter kommer förändras i framtiden? Vad kommer vara viktigt för er då? Vad blir annorlunda? Vad blir värdefullt?

- Vad gör ni idag för att styra mot mer hållbara/effektiva godstransporter? Varför?
- Är hållbara transporter viktigt för er? Är det värt att investera i/satsa på? Vad skulle krävas?

Om miljözon klass 3

Berätta att Stockholms stad planerar att införa miljözon klass 3 i bl a Gamla stan. Vårt projekt handlar om att se vilka lösningar som kan behövas för godstransporterna i o m införande av miljözonen.

- Känner du till miljözon klass 3 och Stockholms stads utredning att införa i Gamla stan? (om inte, förklara kort vad det innebär)
- Vad tänker du kring miljözonen?
- Vad skulle detta innebära för er? Hur tror du att det skulle påverka er verksamhet? Era transporter? Både positiva och negativa konsekvenser...
- Hänvisa tillbaka till tidigare fråga om morgondagens transportbehov... skulle miljözonen göra någon skillnad?
- Vad är du mest orolig för (om det påvisas en oro)? Varför är du inte orolig (om man inte påvisar oro)
- Har du några förslag på lösningar för att ni (eller Gamla stan) ska kunna vara beredda på miljözon kl 3?

Övrigt

- Något mer du vill framföra?
- Vad av det vi pratat om tycker du är viktigast att vi tar med oss (topp tre). Varför?

Tack för samtalet och ert värdefulla bidrag till projektet. Vi kommer ta anteckningarna vidare, analysera och sammanställa det tillsammans med det materialet vi har från de andra intervjuerna vi gör. Insikterna kommer utgöra underlag för framtagande av olika lösningar som kan medföra ett lyckat införande av miljözon klass 3 i Gamla stan.

Om du har frågor och synpunkter kontakta Felicia/Jack på mail eller telefonnummer.